

ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ Ἡ ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΣΑΝ ΟΙ ΚΑΡΥΩΤΑΙ;

§ 1) Πρόκειται περὶ τῶν ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τοῦ κάτω Τόνζου (Τούντζας) τῆς κεντρικῆς βορείου Θρακῆς ἑλληνοφώνων, Βουλγάρων δὲ πολιτῶν, οἵτινες ὡς Ἕλληνες μετηνάστευσαν σχεδὸν πάντες τῷ 1924 εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μεταπολεμικῆς μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος συνθήκης τοῦ Νεϊγῦ περὶ ἐκουσίας ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἀλλοφύλων ἰθαγενῶν πληθυσμῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἱκανοὶ αὐτῶν εἶχον ἤδη μεταναστεύσει καὶ τῷ 1906 ἀμέσως μετὰ τὸ ἀνθελληνικὸν ἐν Βουλγαρίᾳ κίνημα καὶ τινες τῷ 1914 μετὰ τὸν δεύτερον Βαλκανικὸν πόλεμον.

Οὗτοι οἰκοῦντες εἰς τὰς ἀμειγεῖς μέχρι σχεδὸν τοῦ τῆς μεταναστεύσεως τῶν χρόνου Ἑλληνικὰς κωμοπόλεις κατὰ κόμας Καβακλῆ, Καρυὰς (Κοζλουτζά), Δογγάνογλου (Δουγγάνκοι), Γεσκούρκοι, Δράμαν, Ἄκμπουνάρ, Σιναπλῆ, Μέγα καὶ Μικρὸν Μουσταφίαν δεξιόθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ Μέγα καὶ Μικρὸν Βογιαλίκιον καὶ Μουσταφίαν ἀριστερόθεν, πρὸς δὲ ἔξω καὶ εἰς ἄλλας ἐπικρατεῖς πρὸς ὅσον Μενέτσοβον, Γκρόδεμ, Γκαρβάν, Γκιουρβάν καὶ λοιπὰς ἐπισημασθεῖς το συλλήβδην ὑπὸ τῶν ἄλλων Θρακῶν καὶ τῶν Βουλγάρων αὐτῶν *Καρυῶται* (βουλγ. *Karioti*). Δημῶδες χορευτικὸν ἄσμα τῶν ἀνατολικῶν καὶ νοτίων Θρακῶν μαρτυρεῖ τοῦτο:

«Πέρασα, ξεπέρασα ς τῶν *Καρυῶτων* τὰ χωριά
κι' εἶδα, πῶς τὰ σπέρνουνε οἱ *Καρυῶτες* τὰ κουκιά» ¹⁾. κτλ.

Προφανῶς τὸ τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως Καρυῶν, ὡς τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ σπουδαιοτέρας ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον γνωστῆς ἀπωτέρω, ἐπεξετάθη κατὰ συνεκδοχὴν καὶ εἰς τοὺς περιοίκους ὁμοφύλους τῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Καρυῶτων, ὑπα-

1) Ἀστερίου Ζήκου, Σηλυβριανὰ τραγούδια, «Θρακικά», τόμ. Α'. ἔτ. 1928, σελ. 421.—Πολυδ. Παπαχριστοδούλου, Ἀδριανουπολίτικα τραγούδια, Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Λαθραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ Ἐθναροῦ, τόμ. Β'. ἔτ. 1935—36, σελ. 154.

γομένων ἀπὸ τοῦ 1900 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καζὶλ-ἀγάτς (νῦν Ἐλχόβου) ¹⁾, δὲν ὑπερέβαινε κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐπίσημους Βουλγαρικὰς στατιστικὰς τὰς 15 χιλιάδας ψυχῶν, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ὁμῶς τῆς ἱερᾶς ἑλληνικῆς μητροπόλεως Φιλίππουπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξηγοτῶντο πνευματικῶς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, οἱ Καρυῶται ἦσαν ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μιλτιάδου Λουλουδοπούλλου Ἀγχιαλίτου, διατελέσαντος διδασκάλου ἐν Καρυαῖς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1900 – 1901 οἱ Καρυῶται (δηλ. οἱ κάτοικοι τῶν προμνημονευθέντων 12 Ἑλληνικῶν ἀμειγῶν κομποπόλεων καὶ κομῶν) ἀρχομένον τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, ἔξ ἔτη πρὸ τῆς καταλύσεως τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου καὶ τῆς βίαιας ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐπιβολῆς τῆς Βουλγαρικῆς ἐκπαίδευσέως καὶ γλώσσης, ἀνήρχοντο εἰς 22.488 ψυχὰς ²⁾. Ἡ ἀνακρίβεια δὲ τῆς Βουλγαρικῆς ἐπίσημου στατιστικῆς, ἣτις παρατηρεῖτο ἐν γένει προκειμένου περὶ τοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ³⁾, ἐκφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετὰ τεταρτημυρίου αἰῶνος μεταναστευσάντων εἰς

1) Οἱ Καρυῶται μέχρι τοῦ 1900 ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γῶρας ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας (1878) ὑπέμειναν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καβακλή, ἀφ' ἧς μόνον τῆς κομποπόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦτο ἡ ἐστὶς τῆς ἐπαρχίας καὶ ποιεῖται ἀποικητικαὶ ἀρχαί. Ἐκ τούτου τὸ Καβακλή, κείμενον ἄλλως τε τοπογραφικῶς περὶ τὸ κέντρον τοῦ ἡμικυκλίου, ἐν τῷ ὅποιῳ ἦσαν διασπαρμένα τὰ λοιπὰ ἔνδεκα Ἑλληνικὰ χωρία μικρὸν ἀπέχοντα ἀλλήλων, καὶ ἀποικητικῶς ἰστάμενον ὑψηλότερον αὐτῶν, κατέστη ὁ τόπος τῆς συναντήσεως τῶν Καρυῶτων. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε καὶ τὰ ἀρτιώτερον διοργανωμένα καὶ τελειότερον λειτουργοῦντα σχολεῖα καὶ ἐν αὐτῷ παρέμενεν ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος, ἔδιδε τὸν ρυθμὸν τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ζωῆς εἰς τὰ περίεξ Ἑλληνικὰ χωρία, ἀποτελοῦντα οἶναι Ἀμφικτυονίαν τινά. Πρὸς δὲ καὶ, εἰς αὐτὰ τὰ περίεξ Βουλγαρικὰ χωρία ἐπεξέτεινε τὴν κοινωνικὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ, ἀφοῦ πολλοὶ τῶν Βουλγάρων μέχρι τοῦ 1890 ἀπέστελλον τὰ τέκνα των πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ σχολεῖά του. Ἐννοεῖται οὖν ταῦτα δὲν ἔβλεπον εὐαρέστως οἱ ἰθύνοντες Βούλγαροι καὶ ὁ Πέτρος Καραβέλωφ μεθ' ὅλας τὰς δημοκρατικὰς του ἰδέας τὰς ὁποίας διεκήρυσσε διὰ τοῦ δημοσιογραφικοῦ του ὄργανου Π ρ ὁ ὁ ρ ο ς, γενόμενος πρωθυπουργὸς μετήνεγκε τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὸ μικρὸν καὶ ρυπαρὸν Βουλγαρικὸν χωρίον τῆς περιφερείας Καζὶλ-ἀγάτς, ὅθεν καὶ ἡ τῆς ἐπαρχίας μετονομασία.

2) Μ ι λ τ. Λ ο υ λ ο υ δ ο π ο ὑ λ λ ο υ, Ἀνέκδοτος συλλογὴ ἠθῶν, ἐθίμων δημοτικῶν ἡμάτων, προλήψεων, δεισιδαιμονιῶν, παροιμιῶν, οἰνιγμάτων κτλ. τῶν Καρυῶν (ἐπαρχίας Καβακλή), Βάρνη, ἔτ. 1903, σελ. α'—ιε'.

3) Σήμερον ἐν Βουλγαρίᾳ Ἕλληνες τὴν ἐθνικότητα ἀπογράφονται μόνον οἱ ὑπήκοοι Ἕλληνες, οἱ δὲ ἔχοντες Βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα Ἕλληνες ἀπογράφονται ὡς Βούλγαροι τὴν ἐθνικότητα. Ἐν ἄλλοις λόγοις σήμερον κατὰ τὰς ἐπίσημους στατιστικὰς Ἕλληνες ἰθαγενεῖς ἐν Βουλγαρίᾳ δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ ζῶντες ἐν αὐτῇ ὑπολαμβάνονται, ὡς ξένοι ὑπήκοοι, ἄλλοδαποί.

τὴν Ἑλλάδα Καρωῶν. Οὗτοι μετὰ τῶν προσφύγων συγχωρίων των κατὰ τὰ ἔτη 1906 καὶ 1914 ὑπερέβησαν τὰς 30 χιλιάδας ψυχῶν, διότι αἱ ἐγκαταστάσαι μετὰ κλήρου οἰκογένειαι ἀνήλθον εἰς 7383, ὑπολογιζομένων τῶν μελῶν ἐκάστης οἰκογενείας ἀπὸ 3 μέχρι 5 ἀτόμων. Τοῦτο δέ, διότι τῆς κληρουχίας ὀρισθείσης κατὰ τὸν ἀγροτικὸν νόμον οἰκογενειακῆς (δηλ. δι' ἀνδρόγυνον) πολλαὶ τῶν πολυμελῶν οἰκογενειῶν κατετιμήθησαν καὶ ἐδημιουργήθησαν οὕτω ἰμέσως καὶ ἄλλαι ὀλιγομελεῖς πρὸς λῆψιν κλήρου¹).

Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα συνοπτικὸν πίνακα τῶν ἐγκαταστάτων ἐν Ἑλλάδι ὡς κληρούχων Καρωῶν, φιλοπονηθέντα ὑπὸ τοῦ Καβακλιώτου Γκέτα Τζοβαροπούλλου, διατελέσαντος νομάρχου Πέλλης καὶ κρατήσαντος ὀνοματικὸν κατάλογον τῶν ἐγκαταστάτων ὡς ἀντιπροσώπου αὐτῶν.

ᾠνομα κωμοπόλεως ἢ κώμης.	Χρονολογία ἐγκαταστάσεως κληρούχων οἰκογενειῶν		Σύνολον οἰκογενειῶν
	1906 καὶ 1914	1925	
α') Καβακλῆ ²⁾	1105	2248	3353
β') Καρναί,	220	530	750
γ') Μέγα Μοναστήριον,	179	250	429
δ') Μικρὸν Μοναστήριον,	250	189	439
ε') Σιναπτή,	145	450	595
ς') Δογγάνογλου,	110	250	360
ζ') Τσουκούρκοι,	125	85	210
η') Δράμα,	145	—	145
θ') Ἄκ-μπουνάρ,	20	85	105
ι') Μέγα Βογιαλίκιον,	140	360	500
ια') Μικρὸν Βογιαλίκιον,	105	100	205
ιβ') Μουρανδαλῆ	100	110	210
	<u>2635</u>	<u>4748</u>	<u>7383</u>

1) Ἐγένοντο τότε συνοικέσια ἐφήβων 17 -18 ἐτῶν μετὰ νεανίδων 15 ἐτῶν καὶ μικροτέρων ἔτι ἡλικίας. Ὁ κλῆρος ὀρίσθη ἕνεκα τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ 35 στρεμμάτων διὰ τὸ ἀπλοῦν ἀνδρόγυνον μέχρι 60 διὰ τὰς πολυμελεῖς οἰκογενείας ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν των.

2) Ἀναγράφομεν λεπτομερῶς τὰ μέρη τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Καρωῶν μετὰ τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν.

α'.) Κ α β α κ λ ῆ, τῷ 1925 γ ε ω ρ γ ο ἰ εἰς Κουφάλια (Θεσσαλονίκης) οἰκογένειαι 120, Αἰγίνιον (Κατερίνης) 450, Κίτρος (Κατερίνης) 200, Νέον Καβακλῆ (Κομοτινῆς) 120, Φερράς Ἐβρου 3, Δίκαιαν (Νέας Ὁρεστιάδος) 150, Δοξᾶτον (Δράμας) 250, ἔ π ι τ η δ ε υ μ α τ ῖ α ἰ εἰς Κομοινην 60, Θεσσαλονίκην 20. Τῷ 1906 γ ε ω ρ γ ο ἰ εἰς Κοιλᾶδα 120, Νέαν Λεύκην 60, Χαλίτσι 100, Νέας Καρῶς 50 Νέαν Φιλιππουπλιν (Λαρίσης) 100, Τσαμάς (Καρδίτσας) 300, Ἄλμυρὸν 50, Σοφά-

§ 2) Ἡ δημογραφικὴ τῶν Καρσιωτῶν ἐν Βουλγαρίᾳ κατάστασις ἀρχομένου τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος ἦτο ἡ ἀκόλουθος.

α') Καβακλή, κομόπολις ἀριθμοῦσα 9 χιλιάδας κατοίκων, ἐπὶ τῶν κλιτύων εὐρείας καὶ ἐπιμήκους φάραγγος. Βούλγαροι μόνιμοι κάτοικοι ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ 1900 δὲν ὑπῆρχον πλὴν τῶν ὀλίγων δημοσίων ὑπαλλήλων,

δες 25, Καλοχώρι (Θεσσαλονίκης) 20, Εὐξεινούπολιν (Ἄλμυροῦ) 70, ἐπιτηδευματίαι εἰς Βόλον 30, Λάρισαν 25, Ἀθήνας 25, ἀλλαχοῦ τῷ 1906 καὶ 1925 ὡς γεωργοὶ 150. Σύνολον οἰκογενειῶν 3353.

β') Καρυαί, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Γιαντισά 400, Καλοχώρι 50, Θεσσαλονίκην 30. Τῷ 1906 εἰς Χαλίτσι 50, Νέας Καρύας 70, Ἄλμυρον 50, ἀλλαχοῦ τῷ 1906—1925 γεωργοὶ καὶ ἐπιτηδευματίαι 100. Σύνολον οἰκογενειῶν 750.

γ') Μεγά Μοναστήριον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Τρίκαλα (Βερροίας) 150, Μπερηλιέρ (Δομοκοί) 20. Τῷ 1906 εἰς Χαλίτσι 20. Ἀλλαχοῦ τῷ 1906—1925—50. Σύνολον 420.

δ') Μικρὸν Μοναστήριον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἁγίους Ἀποστόλους (Γιαντισῶν) 60, Μικρὸν Μοναστήριον (Θεσσαλονίκης) 100, Μπερηλιέρ 15. Τῷ 1906 εἰς Ἀλήφακα (Λαγκασὸν καὶ Ριζόμυλον (Βελεστίνης) 50, Ἀρ. Σαράϊ 50, ἀλλαχοῦ τῷ 1906—1925—50. Σύνολον 430.

ε') Σινωκλή, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Πολύκαστρον (Κιλκίς) 350, Μεσσούνην (Κομοτινῆς) 100. Τῷ 1906 εἰς Κοκάδα 50, Νέαν Φιλιπούπολιν 45. Ἀλλαχοῦ τῷ 1906—1925—50. Σύνολον 595.

ς') Δογγάνογλου, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανῆν (Κομοτινῆς) 100, Καρακοτζαλή 120. Τῷ 1906 εἰς Ριζόμυλον 40, τῷ 1906 καὶ 1925 ἀλλαχοῦ 100. Σύνολον 360.

ζ') Τσοκουόρκιοϊ, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀρχονικὸν (Γιαντισῶν) 60, τῷ 1906 εἰς Ριζόμυλον 100, τῷ 1906—1925 ἀλλαχοῦ 50. Σύνολον 210.

η') Δράμα, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀλήφακα 95, ἀλλαχοῦ 50. Σύνολον 145.

θ') Ἀκμπουνάρι, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Αἰγίνιον 75. Τῷ 1906—1925 ἀλλαχοῦ 30. Σύνολον 105.

ι') Μεγά Βογιαλίκιον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανῆν 100, Χατζηλάρι (Κομοτινῆς) 40, Μονόσπιτα (Βερροίας) 100, Βαφεοχώρι (Κιλκίς) 120. Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν (Λαγκαδά) 50. Τῷ 1906 εἰς Νέαν Λεύκην 50. Τῷ 1906—1925 ἀλλαχοῦ 40. Σύνολον 500.

ια') Μικρὸν Βογιαλίκιον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανῆν 50, Χατζηλάρι 30. Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν 20. Τῷ 1906 εἰς Νέαν Λεύκην 30. Τῷ 1906 καὶ 1925 ἀλλαχοῦ 75. Σύνολον 205.

ιβ') Μορσανδαλή, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανῆν 50. Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν 60. Τῷ 1906 ἀλλαχοῦ 100. Σύνολον 210. Ὁ τε πίναξ καὶ ἄλλαι αἰτηθεῖσαι πληροφορίες περὶ Καρσιωτῶν παρεσχέθησαν ἡμῖν προφρόνως ὑπὸ τοῦ καλοῦ πατριώτου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῶν μαθητοῦ ἐν τοῖς Ζαριφείοις διδασκαλείοις Φιλιππουπόλεως Γ. Τζοβαροπούλλου.

Βούλγαροι ἢ Ἕλληνες ἦσαν οἱ Καρυῶται ; Προσθῆκαι εἰς τὴν μελέτην. (τόμ. Π', ἔτ. 1940, σελ. 157). Ὅτι αἱ ἐν τῇ **Παρορία** (κυρ. **Παρορίοις—Παρόρια**) μοναὶ ἦσαν Ἕλληνικαὶ (§ 9), ἀνεγινώσκοντο δηλ. ἐν αὐταῖς αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι καὶ ἐκηρύσσοντο τὰ ψυχροσωτήρια τοῦ Γρηγορίου Σιναΐτου διδάγματα ἐν Ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρὸς τοὺς παντοδαποὺς ἡσυχαστὰς των : «μανθάνει τοῦτο (δηλ. τὰ σεπτὰ ἀριστεύματα) ἡ Μεγαλόπολις καὶ ὅλη ἡ Θράκη καὶ ἡ Μακεδονία, ἀλλὰ καὶ ἡ πᾶσα τῶν Βουλγάρων κατοίκησις καὶ τὰ πέρα Ἰστρου καὶ τῆς Σερβίας» καὶ τρέχουσιν ἄπειρα πλήθη τῶν ἐκλεκτῶν πρὸς αὐτὸν ζητούν(τα) χορτασθῆναι ἐκ τῆς πηγῆς τῶν διδαγμάτων αὐτοῦ τῶν ἀειζώων καὶ δὴ καὶ χορτάζονται» (**Καλλίστου** βιογραφία Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου), διαπιστοῦται καὶ ἐξ Ἑλληνικοῦ ἀπὸ τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ 14ου αἰῶνος χειρογράφου Τετραευαγγελίου, ἀποκειμένου νῦν ἐν τῇ δημοτικῇ τῆς Βολωνίας βιβλιοθήκῃ, ἐπὶ τινος σελίδος τοῦ ὁποῖου ἀναγράφεται ἡ ἀκόλουθος εἰς τὴν μονὴν τῆς Κατακεκρυωμένης Θεοτόκου ὑπὸ ἡγουμένου της ἀφιέρωσις :

«Τὴν παροῦσαν ταύτην βίβλον ἀνατίθηκαί τῃ σε(βασμ)ίᾳ μονῆ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κατακεκρυωμένης ἐνεκα ψυχικῆς μου σωτηρίας καὶ γὰρ ὁ **χηματίας ταύτης τῆς μονῆς ἡγούμενος Γεράσιμος** ἱερομόναχος ἐνόησον κάσσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος, μηνὶ Μαρτίῳ θ(ῆ) ἡμέρᾳ δ(ὲ) τοῦ ὀγδοῦ(ης) καὶ εἰς τὰς ταύτην ἀπο(ε)ῖξεν ἐξ αὐτῆς, τὰς ἀπο(ε)ῖξας ἔξει τ. . . . . (μακροσίαν ὀκτώ καὶ δεκά ἀπίων δεσφορ(ων) πατέρων τῶν ἐν Ν[ε]μ(α)ίᾳ καὶ τὴν μερίδα σχολ(ῆ) τοῦ Γερα(ύ)λο(υ) Ἰούδα καὶ τὴν κατάρ(αν) ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀνάξιου δούλου (τοῦ) Χριστοῦ». (Ἴδε, **N. Bégh**, Ein Buchgeschenk an das Madonna-Katakekryomeni-Kloster ἐν τοῖς Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher, τόμ. XV, ἔτ. 1939, 187 κ. ἐξῆς).

Πρὸς τῇ μνημονευθείσῃ ἐκδόσει τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου τῆς ὑπὸ τοῦ Καλλίστου βιογραφίας Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου ὑπὸ τοῦ Ρώσου Romialovsky ἐν ταῖς **Μελέταις** τῆς ἱστορικῆς καὶ φιλολογικῆς σχολῆς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῆς Πετροπόλεως πανεπιστημίου, τεύχ. XXXV, περὶ ἧς καὶ κρίσιν ἔγραψεν ὁ καθηγητῆς Krumbacher ἐν τῷ Byzantin. Zeitschrift, τόμ. IV (1895), σελ. 200-202, ὑπάρχει καὶ ἡ ἐκδόσις τοῦ P. A. Sytku : Βίος Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, συγγραφεὶς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Καλλίστου, ἐν Πετροπόλει 1908, ἐν τοῖς **Μνημείοις τῆς ἐταιρείας τῶν φίλων τῆς παλαιογραφίας καὶ τέχνης**, τεύχ. CCLXXII. Νεοελληνικῇ μετάφρασιν τῆς βιογραφίας εὑρηται παρὰ Κ. Δουκάκι ἐν τῷ μεγάλῳ Συναξαριστῇ, ἤτοι Σμαράγδῳ τοῦ νοητοῦ Παραδείσου, ἐν Ἀθήναις, 1892, σελ. 83 κἑξῆς.

Ἐν τῇ βιογραφίᾳ τὸ μέρος, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ τῆς Κατακεκρυωμένης

ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ Ἡ ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΣΑΝ ΟΙ ΚΑΡΥΩΤΑΙ;

§ 1) Πρόκειται περὶ τῶν ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τοῦ κάτω Τόνζου (Τούντζας) τῆς κεντρικῆς βορείου Θράκης ἑλληνοφόνων, Βουλγάρων δὲ πολιτῶν, οἵτινες ὡς Ἕλληνες μετηνάστευσαν σχεδὸν πάντες τῷ 1924 εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μεταπολεμικῆς μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος συνθήκης τοῦ Νεϊγῦ περὶ ἐκουσίας ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἀλλοφύλων ἰθαγενῶν πληθυσμῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἱκανοὶ αὐτῶν εἶχον ἤδη μεταναστεύσει καὶ τῷ 1906 ἀμέσως μετὰ τὸ ἀνθελληνικὸν ἐν Βουλγαρίᾳ κίνημα καὶ τινες τῷ 1914 μετὰ τὸν δεύτερον Βαλκανικὸν πόλεμον.

Οὗτοι οἰκοῦντες εἰς τὰς ἀμεινὰς μετὰ τὸν πόλεμον τῆς μεταναστεύσεώς των χρόνου Ἑλληνικὰς κομποπόλεις καὶ κομὰς Καβακλῆ, Καρυὰς (Κοζλουφτῆ), Δουλιγιάνου (Δουλιγιάνοι, Γουρκοῦφοι, Δράμα), Ἀκμιτσινά, Σιναπλῆ, Μέγα καὶ Μικρὸν Μοναστηρίον ὁριζοῦντο ἐπὶ ποταμοῦ καὶ Μέγα καὶ Μικρὸν Βογαλίκιον καὶ Μουσανταλῆ ὁριστερόθεν, πρὸς δὲ ἔνιοι καὶ εἰς ἄλλας ἐπιμείκτους περὶ τῶν Μενέτσοβον, Γκέρδεμε, Γκλαβάν, Γκιουραλάν καὶ λοιπὰς, ἐπωνομαζόντο συλλήβδην ὑπὸ τε τῶν ἄλλων Θρακῶν καὶ τῶν Βουλγάρων αὐτῶν *Καρυῶται* (βουλγ. *Karioti*). Δημιῶδες χορευτικὸν ἕσμα τῶν ἀνατολικῶν καὶ νοτίων Θρακῶν μαρτυρεῖ τοῦτο:

«Πέρασα, ξεπέρασα ς τῶν *Καρυῶτων* τὰ χωριά
κι' εἶδα, πῶς τὰ σπέρνουνε οἱ *Καρυῶτες* τὰ κουκιά»¹⁾ κτλ.

Προφανῶς τὸ τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῶν κατοίκων τῆς κομποπόλεως Καρυῶν, ὡς τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ σπουδαιοτέρας ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον γνωστῆς ἀπωτέρω, ἐπεξετάθη κατὰ συνεκδοχὴν καὶ εἰς τοὺς περιοίκους ὁμοφύλους των. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Καρυῶτων, ὑπα-

1) Ἀστερίου Ζήκου, Σηλυβριανὰ τραγούδια, «Θρακικά», τόμ. Α'. ἔτ. 1928, σελ. 421.—Πολυδ. Παπαχριστοδούλου, Ἀδριανουπόλιτικὰ τραγούδια, Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ Ἐθναροῦ, τόμ. Β'. ἔτ. 1935—36, σελ. 154.

γομένων ἀπὸ τοῦ 1900 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καζιλ-άγάτς (νῦν Ἐλγόβου)¹⁾, δὲν ὑπερέβαινε κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐπισημούς Βουλγαρικός στατιστικός τὰς 15 χιλιάδας ψυχῶν, κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς ὅμως τῆς ἱερᾶς ἑλληνικῆς μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξηρτῶντο πνευματικῶς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, οἱ Καρυῶται ἦσαν ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μιλτιάδου Λουλουδοπούλλου Ἀγχιαλίτου, διατελέσαντος διδασκάλου ἐν Καρυαῖς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1900 - 1901 οἱ Καρυῶται (δηλ. οἱ κάτοικοι τῶν προμνημονευθέντων 12 Ἑλληνικῶν ἀμειγῶν κωμοπόλεων καὶ κωμῶν) ἀρχομένου τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, ἔξ ἔτη πρὸ τῆς καταλύσεως τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου καὶ τῆς βιαιᾶς ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐπιβολῆς τῆς Βουλγαρικῆς ἐκπαίδευσως καὶ γλώσσης, ἀνῆρχοντο εἰς 22.488 ψυχάς²⁾. Ἡ ἀναγκάσεια δὲ τῆς Βουλγαρικῆς ἐπισημῶν στατιστικῆς, ἣτις παρατηρεῖτο ἐν γένει προκειμένου περὶ τοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ³⁾, ἐκφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετὰ τεταρτημυρίου αἰῶνος μεταναστευσάντων εἰς

1) Οἱ Καρυῶται μέχρι τοῦ 1900 κατὰ τὴν ἀπελευθερώσεως τῆς χώρας ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Αἰχμαλωτίας (1878) ἀνηκῶντο εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καβακλή, περιλαμβανόμεναι τὰς κωμοπόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦτο ἡ ἔδρα τῆς ἐπαρχίας καὶ ποτε μὲν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί. Ἐκ τούτου τὸ Καβακλή, περιεῖχον ἄλλως τε τοπογραφικῶς περὶ τὸ κέντρον τοῦ ἡμικυκλίου, ἐν τῷ ὅποιῳ ἦσαν διασπαρμένα τὰ λοιπὰ ἔνδεκα Ἑλληνικά χωρία μικρὸν ἀπέχοντα ἀλλήλων, καὶ κατωικτικῶς ἰστάμενον ὑψηλότερον αὐτῶν, κατέστη ὁ τόπος τῆς συναντήσεως τῶν Καρυῶτων. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε καὶ τὰ ἀριώτερον διοργανωμένα καὶ τελειότερον λειτουργούντα σχολεῖα καὶ ἐν αὐτῷ παρέμενον ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος, εἶδιδε τὸν ρυθμὸν τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ζωῆς εἰς τὰ πέριξ Ἑλληνικά χωρία, ἀποτελοῦντα οἶονεῖ Ἀμφικτυονίαν τινα. Πρὸς δὲ καὶ, εἰς αὐτὰ τὰ πέριξ Βουλγαρικὰ χωρία ἐπεξέτεινε τὴν κοινωνικὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ, ἀφοῦ πολλοὶ τῶν Βουλγάρων μέχρι τοῦ 1890 ἀπέστειλλον τὰ τέκνα των πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ σχολεῖά του. Ἐννοεῖται ὅτι ταῦτα δὲν ἔβλεπον εὐαρέστως οἱ ἰθύνοντες Βούλγαροι καὶ ὁ Πέτρος Καραβέλωφ μεθ' ὅλας τὰς δημοκρατικὰς του ἰδέας τὰς ὁποίας διεκήρυσσε διὰ τοῦ δημοσιογραφικοῦ του ὄργανου Π ρ ὁ ὁ ς, γενόμενος πρωθυπουργὸς μετήνεγκε τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὸ μικρὸν καὶ ρυπαρὸν Βουλγαρικὸν χωρίον τῆς περιφερείας Καζιλ-άγάτς, ὅθεν καὶ ἡ τῆς ἐπαρχίας μετονομασία.

2) Μ ι λ τ. Λ ο υ λ ο υ δ ο π ο ὑ λ λ ο υ, Ἀνέκδοτος συλλογὴ ἠθῶν, ἐθίμων δημοτικῶν ἁσμάτων, πρῶληψεων, δεισιδαιμονιῶν, παροιμιῶν, οἰνιγμάτων κτλ. τῶν Καρυῶν (ἐπαρχίας Καβακλή), Βάρνη, ἔτ. 1903, σελ. α'—ιε'.

3) Σήμερον ἐν Βουλγαρίᾳ Ἕλληνες τὴν ἐθνικότητα ἀπογράφονται μόνον οἱ ὑπήκοοι Ἕλληνες, οἱ δὲ ἔχοντες Βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα Ἕλληνες ἀπογράφονται ὡς Βούλγαροι τὴν ἐθνικότητα. Ἐν ἄλλοις λόγοις σήμερον κατὰ τὰς ἐπισημῶν στατιστικὰς Ἕλληνες ἰθαγενεῖς ἐν Βουλγαρίᾳ δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ ζῶντες ἐν αὐτῇ ὑπολαμβάνονται, ὡς ξένοι ὑπήκοοι, ἄλλοδαποί.

τὴν Ἑλλάδα Καρωῶτων. Οὗτοι μετὰ τῶν προσφύγων συγχωρίων των κατὰ τὰ ἔτη 1906 καὶ 1914 ὑπερέβησαν τὰς 30 χιλιάδας ψυχῶν, διότι αἱ ἐγκαταστᾶσαι μετὰ κλήρου οἰκογένειαι ἀνῆλθον εἰς 7383, ὑπολογιζομένων τῶν μελῶν ἐκάστης οἰκογενείας ἀπὸ 3 μέχρι 5 ἀτόμων. Τοῦτο δέ, διότι τῆς κληρουχίας ὀρισθείσης κατὰ τὸν ἀγροτικὸν νόμον οἰκογενειακῆς (δηλ. δι' ἀνδρόγυνον) πολλαὶ τῶν πολυμελῶν οἰκογενειῶν κατεμήθησαν καὶ ἐδημιουργήθησαν οὕτω ἡμέσως καὶ ἄλλαι ὀλιγομελεῖς πρὸς λήψιν κλήρου¹⁾.

Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα συνοπτικὸν πίνακα τῶν ἐγκαταστάτων ἐν Ἑλλάδι ὡς κληρῶν Καρωῶτων, φιλοπονηθέντα ὑπὸ τοῦ Καβακλιώτου Γκέτα Τζοβαροπούλλου, διατελέσαντος νομάρχου Πέλλης καὶ κρατήσαντος ὀνοματικὸν κατάλογον τῶν ἐγκαταστάτων ὡς ἀντιπροσώπου αὐτῶν.

Όνομα κομοπόλεως ἢ κόμης.	Χρονολογία ἐγκαταστάσεως κληρῶν οἰκογενειῶν		Σύνολον οἰκογενειῶν
	1906 καὶ 1914	1925	
α') Καβακλή ²⁾	1105	2248	3353
β') Καρναί,	220	530	750
γ') Μέγα Μοναστήριον,	170	250	420
δ') Μικρὸν Μοναστήριον,	250	180	430
ε') Σιγαπή,	145	450	595
ς') Δογγάνογλου,	110	250	360
ζ') Τσουκούρκοι,	125	85	210
η') Δράμα,	145	—	145
θ') Ἄκ-μπουνάρ,	20	85	105
ι') Μέγα Βογιαλίκιον,	140	360	500
ια') Μικρὸν Βογιαλίκιον,	105	100	205
ιβ') Μουρανδαλή	100	110	210
	<u>2635</u>	<u>4748</u>	<u>7383</u>

1) Ἐγένοντο τότε συνοικέσια ἐφήβων 17-18 ἐτῶν μετὰ νεανίδων 15 ἐτῶν καὶ μικρότερα, ἔτι ἡλικίας. Ὁ κλῆρος ὀρίσθη ἔνεκα τῆς πεννότητος τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ 35 στρεμμάτων διὰ τὸ ἀπλοῦν ἀνδρόγυνον μέχρι 60 διὰ τὰς πολυμελεῖς οἰκογενεῖας ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν των.

2) Ἀναγράφομεν λεπτομερῶς τὰ μέρη τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Καρωῶτων μετὰ τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν.

α.) Κ α β α κ λ ῆ, τῷ 1925 γ ε ω ρ γ ο ἰ εἰς Κουφάλια (Θεσσαλονίκης) οἰκογένειαι 120, Αἰγίνιον (Κατερίνης) 450, Κίτρος (Κατερίνης) 200, Νέον Καβακλή (Κομοτινῆς) 120, Φερράς Ἐβρου 3, Δίκαιαν (Νέας Ὁρσετιάδος) 150, Δοξᾶτον (Δράμας) 250, ἐ π ι τ η δ ε ν μ α τ ῖ α ἰ εἰς Κομοτινὴν 60, Θεσσαλονίκην 20. Τῷ 1906 γ ε ω ρ γ ο ἰ εἰς Κοιλιάδα 120, Νέαν Λεύκην 60, Χαλίτοι 100, Νέας Καρῶς 50 Νέαν Φιλιππουπλιν (Δαρίας) 100, Τσαμάς (Καρδίτσης) 300, Ἄλμυρὸν 50, Σοφά-

§ 2) Ἡ δημογραφικὴ τῶν Καρωτῶν ἐν Βουλγαρίᾳ κατάστασις ἀρ-
χομένου τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος ἦτο ἡ ἀκόλουθος.

α') Καβακλῆ, κωμόπολις ἀριθμοῦσα 9 χιλιάδας κατοίκων, ἐπὶ τῶν
κλιτύων εὐρείας καὶ ἐπιμήκους φάραγγος. Βούλγαροι μόνιμοι κάτοικοι ἐν
αὐτῷ μέχρι τοῦ 1900 δὲν ὑπῆρχον πλὴν τῶν ὀλίγων δημοσίων ὑπαλλήλων,

δες 25, Καλοχώρ. (Θεσσαλονίκης) 20, Εὐξεινούπολιν (Ἄλμυροῦ) 70, ἐπιτη-
δευματῖαι εἰς Βόλον 30, Λάρισαν 25, Ἀθήνας 25, ἀλλαχοῦ τῷ 1906 καὶ
1925 ὡς γεωργοὶ 150. Σύνολον οἰκογενειῶν 3353.

β') Καρναί, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Γιαντισὰ 400, Καλοῦφι 50,
Θεσσαλονίκην 30. Τῷ 1906 εἰς Χαλίτσι 50, Νέας Καρσὰς 70, Ἄλμυρον 50, ἀλλα-
χοῦ τῷ 1906—1925 γεωργοὶ καὶ ἐπιτηδευματῖαι 100. Σύνολον
οἰκογενειῶν 750.

γ') Μέγα Μοναστήριον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Τρίκαλα
(Βερροίας) 150, Μπεριλιέρ (Δομοκοῦ) 200. Τῷ 1906 εἰς Χαλίτσι 20. Ἀλλαχοῦ τῷ
1906—1925—50. Σύνολον 420.

δ') Μικρὸν Μοναστήριον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀγί-
ους Ἀποστόλους (Γιαντισῶν) 60, Μικρὸν Μοναστήριον (Θεσσαλονίκης) 100, Μπερι-
λιέρ 15. Τῷ 1906 εἰς Ἀλήφακα (Αἰθιοπίων) 15, Ριζόμυλον (Βελεστίνου) 50, Ἀκ-
σαράϊ 50, ἀλλαχοῦ τῷ 1906—1925—50. Σύνολον 430.

ε') Σιναλίτση, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Πολύκαστρον (Κιλκίς) 350,
Μεσσοῦνην (Κομοτινῆς) 100. Τῷ 1906 εἰς Κοιλιάδα 50, Νέαν Φιλιππούπολιν 45.
Ἀλλαχοῦ τῷ 1906—1925—50. Σύνολον 550.

ς') Δογγάνογλου, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανὴν (Κομο-
τινῆς) 100, Καρακοτζαλῆ 120. Τῷ 1906 εἰς Ριζόμυλον 40, τῷ 1906 καὶ 1925 ἀλλα-
χοῦ 100. Σύνολον 360.

ζ') Τσοσυκοῦρκιοῖ, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀρχοντικὸν (Για-
ντισῶν) 60, τῷ 1906 εἰς Ριζόμυλον 100, τῷ 1906—1925 ἀλλαχοῦ 50. Σύνολον 210.

η') Δράμα, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀλήφακα 95, ἀλλαχοῦ 50. Σύν-
ολον 145.

θ') Ἀκμπουνάρε, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Αἰγίνιον 75. Τῷ 1906—
1925 ἀλλαχοῦ 30. Σύνολον 105.

ι') Μέγα Βογιαλίκιον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανὴν
100, Χατζηλάρ (Κομοτινῆς) 40, Μονόσπιτα (Βερροίας) 100, Βαφεροῦφι (Κιλκίς) 10.
Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν (Λαγκαδᾶ) 50. Τῷ 1906 εἰς Νέαν Λεύκην 50. Τῷ 1906—
1925 ἀλλαχοῦ 40. Σύνολον 500.

ια') Μικρὸν Βογιαλίκιον, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλα-
γανὴν 50, Χατζηλάρ 30. Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν 20. Τῷ 1906 εἰς Νέαν Λεύκην 30.
Τῷ 1906 καὶ 1925 ἀλλαχοῦ 75. Σύνολον 205.

ιβ') Μουρανδαλῆ, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανὴν 50. Τῷ 1914
εἰς Σκεπαστὸν 60. Τῷ 1906 ἀλλαχοῦ 100. Σύνολον 210. Ὅτε πιναεὶ καὶ ἄλλαι αἰ-
τηθεῖσαι πληροφορίες περὶ Καρωτῶν παρεσχέθησαν ἡμῖν προφρόνως ὑπὸ τοῦ
καλοῦ πατριώτου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῶν μαθητοῦ ἐν τοῖς Ζιριφειῶσι διδασκαλείῳ
Φιλιππουπόλεως Γ. Τζοβαροπούλλου,

ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ἢ ΕΛΛΗΝΕΣ ἮΣΑΝ Οἱ ΚΑΡΥΩΤΑΙ;

§ 1) Πρόκειται περὶ τῶν ἐν τῷ λεκανοπέδιῳ τοῦ κάτω Τόνζου (Τούντζας) τῆς κεντρικῆς βορείου Θράκης ἑλληνοφώνων, Βουλγάρων δὲ πολιτῶν, οἵτινες ὡς Ἕλληνες μετηνάστευσαν σχεδὸν πάντες τῷ 1924 εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μεταπολεμικῆς μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος συνθήκης τοῦ Νεϊγῦ περὶ ἐκουσίας ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἄλλοφύλων ἰθαγενῶν πληθυσμῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἱκανοὶ αὐτῶν εἶχον ἤδη μεταναστεύσει καὶ τῷ 1906 ἀμέσως μετὰ τὸ ἀναθελληνικὸν ἐν Βουλγαρίᾳ κίνημα καὶ τινες τῷ 1914 μετὰ τὸν δευτέρου Βαλκανικὸν πόλεμον.

Οὗτοι οἰκοῦντες εἰς τὰς ἀμεινῆς μετὰ τὴν τῆς μεταναστεύσεως τῶν χρόνων Ἑλληνικὰς κομποπόλεις τὰς καὶ τὰς Καβακλή, Καρῶς (Κοζλοδουζλά), Λογιάνοβου (Λουγκανίτη), Τσοκουθκοῖ, Δράμαν, Αζμπουνά, Σιναπλή, Μέγα καὶ Μικρὸν Μοναστηρίου ἀξιόθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ Μέγα καὶ Μικρὸν Βογιαλίκιον καὶ Μοσσαντάλη ἀριστερόθεν, πρὸς δὲ ἔνιοι καὶ εἰς ἄλλας ἐπιμείκτους περὶ αὐτῶν Μενέτσοβον, Γκέρδεμε, Γκλαβάν, Γκιουραλάν καὶ λοιπὰς, ἐπωνομαζόμετο συλλήβδην ὑπὸ τε τῶν ἄλλων Θρακῶν καὶ τῶν Βουλγάρων αὐτῶν *Καρυῶται* (βουλγ. Karioti). Δημιῶδες χορευτικὸν ἄσμα τῶν ἀνατολικῶν καὶ νοτίων Θρακῶν μαρτυρεῖ τοῦτο:

«Πέρασα, ξεπέρασα εἰς τῶν *Καρυῶτων* τὰ χωριά
κι' εἶδα, πῶς τὰ σπέρνουνε οἱ *Καρυῶτες* τὰ κουκιά»¹⁾ κτλ.

Προφανῶς τὸ τοπωνυμικὸν ἐπίθετον τῶν κατοίκων τῆς κομποπόλεως Καρυῶν, ὡς τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ σπουδαιοτέρας ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον γνωστῆς ἀπωτέρω, ἐπεξετάθη κατὰ συνεκδοχὴν καὶ εἰς τοὺς περιοίκους ὁμοφύλους των. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Καρυῶτων, ὑπα-

1) Ἀστερίου Ζήκου, Σηλυβριανὰ τραγούδια, «Θρακικά», τόμ. Α'. ἔτ. 1928, σελ. 421.—Πολυδ. Παπαχριστοδούλου, Ἀδριανουπολίτικα τραγούδια, Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ Ἰνστιτούτου, τόμ. Β'. ἔτ. 1935—36, σελ. 154.

Κ. Μυλίου
Α. Μυλίου
- Θρακικὴ Ἄθ
τ. 27. 1940
π. 157-160

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γομένων ἀπὸ τοῦ 1900 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καζίλ-ἀγάτς (νῦν Ἐλχόβου)¹⁾, δὲν ὑπερέβαινε κατὰ τὰς ἐκείστοτε ἐπίσημους Βουλγαρικὰς στατιστικὰς τὰς 15 χιλιάδας ψυχῶν, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ὅμως τῆς ἱερᾶς ἑλληνικῆς μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξηγοτῶντο πνευματικῶς κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, οἱ Καρυῶται ἦσαν ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μιλτιάδου Λουλουδοπούλλου Ἀγχιαλίτου, διατελέσαντος διδασκάλου ἐν Καρυαῖς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1900–1901 οἱ Καρυῶται (δηλ. οἱ κάτοικοι τῶν προμνημονευθέντων 12 Ἑλληνικῶν ἀμειγῶν κομποπόλεων καὶ κωμῶν) ἀρχομένου τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, ἔξ ἔτη πρὸ τῆς καταλύσεως τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου καὶ τῆς βιαίας ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας ἐπιβολῆς τῆς Βουλγαρικῆς ἐκπαίδευσως καὶ γλώσσης, ἀνῆρχοντο εἰς 22.488 ψυχάς²⁾. Ἡ ἀνακρίβεια δὲ τῆς Βουλγαρικῆς ἐπίσημου στατιστικῆς, ἣτις παρετηροεῖτο ἐν γένει προκειμένου περὶ τοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ³⁾, ἐκφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετὰ τετρατημοσίῳ αἰῶνος μεταναστευσάντων εἰς

1) Οἱ Καρυῶται μέχρι τοῦ 1900 ἀπὸ τῆς ἀπὸλευθέρωσός τῆς χώρας ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Αἰχμαλωτορίας (1878) ὑπῆρχον ἐν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καβακλή, πρὸ μόνον τῆς κομποπόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦτο ἡ ἑρῶα τῆς ἐπαρχίας καὶ παρέμενον αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί. Ἐκ τούτου τὸ Καβακλή, καί μετὰ ἄλλως τε τοπογραφικῶς περὶ τὸ κέντρον τοῦ ἡμικυκλίου, ἐν τῷ ὅποιῳ ἦσαν διασπαρμένα τὰ λοιπὰ ἕνδεκα Ἑλληνικὰ χωρία μικρὸν ἀπέχοντα ἀλλήλων, καὶ κοινωτικῶς ἱστάμενον ὑψηλότερον αὐτῶν, κατέστη ὁ τόπος τῆς συναντήσεως τῶν Καρυῶτων. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε καὶ τὰ ἀριώτερον διοργανωμένα καὶ τελειότερον λειτουργοῦντα σχολεῖα καὶ ἐν αὐτῷ παρέμενεν ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος, εἶδεν τὸν ρυθμὸν τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ζωῆς εἰς τὰ περὶ τὰ Ἑλληνικὰ χωρία, ἀποτελοῦντα οἶνον Ἄμφικτυονίαν τινά. Πρὸς δὲ καὶ, εἰς αὐτὰ τὰ περὶ τὰ Βουλγαρικὰ χωρία ἐπεξέτεινε τὴν κοινωνικὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ, ἀφοῦ πολλοὶ τῶν Βουλγάρων μέχρι τοῦ 1890 ἀπέστελλον τὰ τέκνα των πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ σχολεῖά του. Ἐννοεῖται οὖν ταῦτα δὲν ἐβλεπον εὐαρέστως οἱ ἰθύνοντες Βούλγαροι καὶ ὁ Πέτρος Καραβέλωφ μεθ' ὅλας τὰς δημοκρατικὰς του ἰδέας τὰς ὁποίας διεκήρυσσε διὰ τοῦ δημοσιογραφικοῦ του ὄργανου Π ρ ὁ ὁ ς, γενόμενος πρωθυπουργὸς μετένεγκε τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὸ μικρὸν καὶ ρυπαρὸν Βουλγαρικὸν χωρίον τῆς περιφερείας Καζίλ-ἀγάτς, ὅθεν καὶ ἡ τῆς ἐπαρχίας μετονομασία.

2) Μ ι λ τ. Λ ο υ λ ο υ δ ο π ο ὐ λ λ ο υ, Ἀνέκδοτος συλλογὴ ἠθῶν, ἐθίμων δημοτικῶν ἑορμάτων, προλήψεων, δεισιδαιμονιῶν, παροιμιῶν, αἰνιγμάτων κτλ. τῶν Καρυῶν (ἐπαρχίας Καβακλή), Βάρνη, ἔτ. 1903, σελ. α'—ιε'.

3) Σήμερον ἐν Βουλγαρίᾳ Ἑλληνας τὴν ἐθνικότητα ἀπογράφονται μόνον οἱ ὑπήκοοι Ἑλληνας, οἱ δὲ ἔχοντες Βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα Ἑλληνας ἀπογράφονται ὡς Βούλγαροι τὴν ἐθνικότητα. Ἐν ἄλλοις λόγοις σήμερον κατὰ τὰς ἐπίσημους στατιστικὰς Ἑλληνας ἰθαγενεῖς ἐν Βουλγαρίᾳ δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ ζῶντες ἐν αὐτῇ ὑπολαμβάνονται, ὡς ξένοι ὑπήκοοι, ἄλλοδαποί.

τὴν Ἑλλάδα Καρυωτῶν. Οὗτοι μετὰ τῶν προσφύγων συγχωρίων τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1906 καὶ 1914 ὑπερέβησαν τὰς 30 χιλιάδας ψυχῶν, διότι αἱ ἐγκαταστᾶσαι μετὰ κλήρου οἰκογένειαι ἀνῆλθον εἰς 7383, ὑπολογιζομένων τῶν μελῶν ἐκάστης οἰκογενείας ἀπὸ 3 μέχρι 5 ἀτόμων. Τοῦτο δέ, διότι τῆς κληρουχίας ὁρισθείσης κατὰ τὸν ἀγροτικὸν νόμον οἰκογενειακῆς (δηλ. δι' ἀνδρόγυνον) πολλαὶ τῶν πολυμελῶν οἰκογενειῶν κατετημήθησαν καὶ ἐδημιουργήθησαν οὕτω ἰμέσως καὶ ἄλλαι ὀλιγομελεῖς πρὸς λῆψιν κλήρου¹).

Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα συνοπτικὸν πῖνακα τῶν ἐγκαταστάντων ἐν Ἑλλάδι ὡς κληρούχων Καρυωτῶν, φιλοπονηθέντα ὑπὸ τοῦ Καβακλιώτου Γκέτα Τζοβαροπούλλου, διατελέσαντος νομάρχου Πέλλης καὶ κρατήσαντος ὀνοματικὸν κατάλογον τῶν ἐγκαταστάντων ὡς ἀντιπροσώπου αὐτῶν.

Όνομα κωμοπόλεως ἢ κώμης.	Χρονολογία ἐγκαταστάσεως κληρούχων οἰκογενειῶν		Σύνολον οἰκογενειῶν
	1906 καὶ 1911	1925	
α') Καβακλιῆ ²⁾	1105	2248	3353
β') Καρυαί,	220	530	750
γ') Μέγα Μοναστήριον,	170	250	420
δ') Μικρὸν Μοναστήριον,	230	180	430
ε') Σιγαπλιῆ,	146	450	596
ς') Δογγάνογλου,	110	250	360
ζ') Τσουκούρκοι,	125	85	210
η') Δράμα,	145	—	145
θ') Ἄκ-μπουνάρι,	20	85	105
ι') Μέγα Βογιαλίκιον,	140	360	500
ια') Μικρὸν Βογιαλίκιον,	105	100	205
ιβ') Μουρανδαλιῆ	100	110	210
	2635	4748	7383

1) Ἐγένοντο τότε συνοικέσια ἐφήβων 17-18 ἐτῶν μετὰ νεανίδων 15 ἐτῶν καὶ μικροτέρων, ἐπιήλικας. Ὁ κλῆρος ὁρίσθη ἕνεκα τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ 35 στρεμμάτων διὰ τὸ ἀπλοῦν ἀνδρόγυνον μέχρι 60 διὰ τὰς πολυμελεῖς οἰκογενείας ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν.

2) Ἀναγράφωμεν λεπτομερῶς τὰ μέρη τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Καρυωτῶν μετὰ τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν.

α'.) Κ α β α κ λ ῆ, τῷ 1925 γ ε ρ γ ο ἰ εἰς Κουφάλια (Θεσσαλονίκης) οἰκογένειαι 1200, Αἰγίνιον (Κατερίνης) 450, Κίτρος (Κατερίνης) 200, Νέον Καβακλιῆ (Κομοτινῆς) 120, Φερράς Ἐβρου 3, Δίκαιαν (Νέας Ὀρεστιάδος) 150, Δοξάτων (Δράμας) 250, ἐπιτηδευματαῖ εἰς Κομοτινὴν 60, Θεσσαλονικὴν 20. Τῷ 1906 γ ε ρ γ ο ἰ εἰς Κοιλάδα 120, Νέαν Λεύκην 60, Χαλίτσι 100, Νέας Καρυάς 50 Νέαν Φιλιππουπόλιν (Δαρίσης) 100, Τσαμάς (Καρδίτσας) 300, Ἄλμυρὸν 50, Σοφά-

§ 2) Ἡ δημογραφικὴ τῶν Καρνωτῶν ἐν Βουλγαρίᾳ κατάστασις ἀρ-
χομένου τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος ἦτο ἡ ἀκόλουθος.

α') *Καβακλή*, κομόπολις ἀριθμοῦσα 9 χιλιάδας κατοίκων, ἐπὶ τῶν
κλιτύων εὐθείας καὶ ἐπιμήκους φάραγγος. Βούλγαροι μόνιμοι κάτοικοι ἐν
αὐτῷ μέχρι τοῦ 1900 δὲν ὑπῆρχον πλὴν τῶν ὀλίγων δημοσίων ὑπαλλήλων,

δες 25, Καλοχώρ. (Θεσσαλονίκης) 20, Εὐξεινούπολιν ('Αλυρού) 70, ἐπιτη-
δευματῖαι εἰς Βόλον 30, Λάρισαν 25, Ἀθήνας 25, ἀλλαγῶν τῷ 1906 καὶ
1925 ὡς γεωργοὶ 150. Σύνολον οἰκογενειῶν 3353.

β') *Καρυαί*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Γιαννισὰ 400, Καλοχώρι 50,
Θεσσαλονίκην 30. Τῷ 1906 εἰς Χαλίτσι 50, Νέας Καρύας 70, Ἀλυρού 50, ἀλα-
γοῦ τῷ 1906—1925 γεωργοὶ καὶ ἐπιτηδευματῖαι 100. Σύνολον
οἰκογενειῶν 750.

γ') *Μέγα Μοναστήριον*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Τρίκαλα
(Βερροίας) 150, Μπερηιέρ (Δομοκοῦ) 200, τῷ 1906 εἰς Χαλίτσι 20. Ἀλλαγῶν τῷ
1906—1925—50, Σύνολον 420.

δ') *Μικρὸν Μοναστήριον*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀγί-
ους Ἀποστόλους (Γιαννισῶν) 60, Μικρὸν Λογασταράκι (Θεσσαλονίκης) 100, Μπερ-
ηιέρ 15. Τῷ 1906 εἰς Ἀλήφακα (Κομοτινῶν) 50, Ριζόμυλον (Βελεστίνης) 50, Ἀκ-
καὶ 50, ἀλλαγῶν τῷ 1906—1925—50, Σύνολον 430.

ε') *Σιναπλή*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Πολύκαστον (Κιλκίς) 350,
Μεσσούνην (Κομοτινῆς) 100. Τῷ 1906 εἰς Κολλοῦρα 50, Νέαν Φιλιππούπολιν 45.
Ἀλλαγῶν τῷ 1906—1925—50, Σύνολον 545.

ς') *Δογγάρογλου*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανὴν (Κομο-
τινῆς) 100, Καρακοτζαλή 120. Τῷ 1906 εἰς Ριζόμυλον 40, τῷ 1906 καὶ 1925 ἀλα-
γοῦ 100. Σύνολον 360.

ζ') *Τσοσυκοῦρκιοῖ*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀρχονικὸν (Για-
ννισῶν) 60, τῷ 1906 εἰς Ριζόμυλον 100, τῷ 1906—1925 ἀλλαγῶν 50. Σύνολον 210.

η') *Δράμα*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ἀλήφακα 95, ἀλλαγῶν 50. Σύν-
ολον 145.

θ') *Ἀκμπουνάρι*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Αἰγίνιον 75. Τῷ 1906—
1925 ἀλλαγῶν 30. Σύνολον 105.

ι') *Μέγα Βογιάλικιον*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανὴν
100, Χατζηλάρι (Κομοτινῆς) 40, Μονόσπιτα (Βερροίας) 100, Βαφεοχώρι (Κιλκίς) 120.
Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν (Λαγκαδᾶ) 50. Τῷ 1906 εἰς Νέαν Λεύκην 50. Τῷ 1906—
1925 ἀλλαγῶν 40. Σύνολον 500.

ια') *Μικρὸν Βογιάλικιον*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλα-
γανὴν 50, Χατζηλάρι 30. Τῷ 1914 εἰς Σκεπαστὸν 20. Τῷ 1906 εἰς Νέαν Λεύκην 30.
Τῷ 1906 καὶ 1925 ἀλλαγῶν 75. Σύνολον 205.

ιβ') *Μουρανδαλή*, τῷ 1925 γεωργοὶ εἰς Ξυλαγανὴν 50. Τῷ 1914
εἰς Σκεπαστὸν 60. Τῷ 1906 ἀλλαγῶν 100. Σύνολον 210. Ὅσον περὶ καὶ ἄλλαι αἰ-
τηθεῖσαι πληροφοροὶα περὶ Καρνωτῶν παρεσχέθησαν ἡμῖν προφρόνως ὑπὸ τοῦ
καλοῦ πατριώτου καὶ ἀγαπητοῦ ἡμῶν μαθητοῦ ἐν τοῖς Ζηριφεῖσις διδασκαλείσις
Φιλιππουπόλεως Γ. Τζοβαροπούλλου,